Nr 42

Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av motion om reglering av motionsrätten m. m. inom kommunfullmäktige.

Motionen

I detta betänkande behandlas motionen 1972:393 av fru Mogård (m).

Hemställan avser: "att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om tilläggsdirektiv till utredningen om den kommunala demokratin i enlighet med vad i motionen föreslagits".

I motionen föreslås att bestämmelser införs i kommunallagen beträffande tiden för besvarande av motioner samt att frågan om att vidga motionsrätten till andra än fullmäktigeledamöter prövas. Beträffande de närmare motiveringarna hänvisas till motionen.

Gällande ordning m. m.

Enligt 18 § kommunallagen (1953:753) skall kommunfullmäktige "meddela beslut i ärenden, som hänskjutits till dem av högre myndighet, ävensom i fråga, som väckts genom framställning av kommunstyrelsen eller annan kommunal nämnd eller genom motion av fullmäktig". Endast "högre myndighet", varmed avses Kungl. Maj:t, centrala ämbetsverk och länsstyrelser, har sålunda rätt att vid sidan av kommunens styrelse och övriga nämnder samt fullmäktige *anhängiggöra* ärende hos fullmäktige. Det kan dock nämnas att kommunmedlem som saknar motionsrätt ofta genom framställning till högre myndighet kan framtvinga ett ställningstagande från kommunens sida, eftersom myndigheten sällan underlåter att höra kommunen, innan framställningen prövas.

I 19 och 21 §§ ges bestämmelser om *beredningstvång* för ärenden som skall avgöras av fullmäktige. Principen är att alla ärenden som företas till avgörande av kommunfullmäktige skall vara vederbörligen beredda av den nämnd eller beredning dit ärendet efter sin beskaffenhet hör.

Några bestämmelser som tvingar kommunfullmäktige att *inom viss tid behandla* väckta motioner finns dock inte i kommunallagen. Ej heller finns där några bestämmelser som föreskriver redovisning inför kommunfullmäktige av de *aktuella beredningsförhållandena* för ej slutbehandlade motioner. Däremot har i många kommuner utbildats en praxis att i årliga s. k. *balanslistor* förteckna och inför fullmäktige redovisa samtliga före en viss tidpunkt väckta och ännu ej slutbehandlade motioner. I detta sammanhang brukar ofta förekomma beslut om avskrivning av motioner vars syfte uppfyllts eller som i övrigt blivit inaktuella.

I sitt betänkande (KU 1971:40) i anledning av motion – av herr Sjöholm (fp) – om skyldighet för kommunstyrelse att redovisa icke

slutbehandlade motioner anförde utskottet följande:

Enligt vad utskottet inhämtat har i allt fler kommuner utbildats en praxis att årligen inför fullmäktige redovisa alla ännu icke slutbehandlade motioner och det aktuella beredningsförhållandet för dessa. En ofta begagnad metod har härvid varit att i fullmäktiges arbetsordning införa bestämmelser härom. Utskottet har vidare inhämtat att kommunförbundet överväger att införa sådana bestämmelser i den s. k. normalarbetsordning för kommunfullmäktige som är under utarbetande inom förbundet. En sådan rekommendation från kommunförbundets sida kommer uppenbarligen att i hög grad tillgodose det i förevarande motion uttalade önskemålet att begränsa beredningstiderna för motioner. Utskottet vill i detta sammanhang även peka på den kommunala revisionens betydelse och erinra om möjligheterna att med utnyttjande av interpellations- och frågeinstitutet påskynda visst ärendes behandling. Med hänsyn till anförda förhållanden anser utskottet det inte vara påkallat med ett initiativ från riksdagens sida i anledning av motionen.

Vad beträffar frågan om skyldighet för kommunala fullmäktigeförsamlingar att bereda och avgöra hos dem väckta frågor inom viss föreskriven tid kan nämnas att utskottet (KU 1966:23) tidigare avstyrkt motioner i denna riktning. Utskottets uppfattning (även redovisad i KU 1971:40) var härvid att "en tillfredsställande ordning i berörda hänseende bör kunna åstadkommas utan lagstiftningsåtgärder".

Utskottet

I motionen föreslås att bestämmelser införs i kommunallagen beträffande tiden för besvarande av motioner samt att frågan om att vidga motionsrätten till andra än fullmäktigeledamöter prövas. Motionären önskar att tilläggsdirektiv härom ges till utredningen om den kommunala demokratin.

Utskottet har erfarit att utredningen om den kommunala demokratin kommer att beröra frågor rörande tidsgränser vid besvarande av motioner. Anledning föreligger därför inte till något riksdagens initiativ i detta hänseende.

Vad gäller den av motionären aktualiserade frågan att vidga motionsrätten till att omfatta även andra än fullmäktigeledamöter är utskottet inte berett att förorda en sådan ordning.

På grund av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1972:393.

Stockholm den 7 november 1972

På konstitutionsutskottets vägnar

GUNNAR LARSSON

Närvarande: herrar Larsson i Luttra (c), Adamsson *(s), Nelander (fp), Hernelius (m), Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Mossberg (s), Werner i Malmö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Fiskesjö (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Molin (fp), Wictorsson (s) och Olsson i Edane (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar Nelander (fp) och Molin (fp):

Kommunmedborgarnas möjligheter att påverka de faktiska besluten i kommunerna bör förbättras på olika sätt. Den av oss i betänkande KU 1972:9 förordade vägen med direktvalda kommundelsråd är därvid att föredra framför den av motionären aktualiserade vidgade motionsrätten.

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1807 S Stockholm 1972